

מזת יקנות הכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

מעשה חסד ושכר

"עלי באר ענו לה, ברוך המקום ברוך הוא שמשלם לאוהביו וליראיו שכר שבשכר קיתון של מים שרחצו רגליהם מלאכי השרת נתן להם הקב"ה באר לישראל ארבעים שנה במדבר. אמר הקב"ה לאברהם אתה אמרת 'יקח נא מעט מים' חייך שאני פורע לבגיד במדבר, וב'שוב שגאמר: "ארץ נחלי מים עינת ותהמת יצאים בבקעה ובהר". ולעתיד לבוא שגאמר: "והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלם", (סדר אליהו רב"ד).

חז"ל מלמדים אתנו פאן שמעשה החסד של אברהם אבינו עומד לנו לדורי דורות, מה שיש לנו היום מעינות רבות ומים מתוקים לשתות בארץ הקדש זה בזכות אברהם אבינו שהביא מים לאורחים, ללמדנו שכל מעשה חסד נרשם בשמים ומקנה לנו כל טוב לדורי דורות.

ונביא פאן מעשה נפלא בענין זה וכן ספר בעל המעשה:

אני גר בשכונה קצת מרחקת בירושלים ובכל שבוע בסיום הלמוד בכלל אני יוצא למרפז העיר לקנות את הקניות של שבת

<<

לקח מהפרשה

לקנות עין טובה על ידי ענוה

יקפיה, וכו' שיראה שיש לאנשים טבעים אחרים משלו וישאר רגוע ובמקום לכעס יראה מה הוא מקבל מאחרים.

זה מה שאנו רואים בפרשה הקודמת שאחרי שכלל ישראל התאוננו על מיתת קרח ועדתו באמרם "אתם המתם את עם ה'", צנה ה' את משה שיקח מטות משנים עשר השבטים. ומובא במדרש רבה ותנחומא, שזה היה מטה ארץ שה' צנה לחלק אתו לשנים עשר חלקים, בכדי ללמד שכלכם יש טוב

מרבה, אצל האחד זה מתבטא בזריות אצל השני בזהירות וכן הלאה, והעבודה שלנו לקבל ממשה ואהרן עין טובה ולראות טוב בכל אחד ועל

ידי כך להשתלם מהטוב שמיחד אצל השני.

חז"ל בברכות (נח) מלמדים אתנו יסוד עצום לחיים, "כשם שפרצופיהן שונים כך דעותיהם שונות" - לכל אחד יש נטיה בנפש לדבר שונה - יש אנשים שאוהבים ללמד בעיון ויש בבקיאיות, יש שאוהבים לעסק בחסד יותר וכן הלאה. וכן במדות, יש אנשים שקשה להם במדת הפעס ויש שקשה להם במדת החנפה, ויש כאלו עם הגאווה וכן הלאה, לכל אחד יש את התפקיד שלו בעולם והעבודה שלנו לקבל אחד מהשני.

<<

בפרשתנו נצטוינו על מצות פרה אדמה, ואמרו חז"ל "תבוא האם ותקנח צואת בנה", ובבאור הדבר שמצות פרה אדמה הנה כפרה על חטא העגל, היות שכלל ישראל עבדו לעגל הזהב שמסמל על כפיות טובה הבאה מרב טוב, כמאמר חז"ל (ברכות לב): "בשביל כסף וזהב שהרביתי להם עשו זהב לבעל", כאשר אדם מרגיש שהוא משלם הוא רואה חסרונות, מאידך, כאשר אדם בענוה הוא רואה טוב. ולפיכך הפרה

נשרפת כליל ונעשית אפר שמוסל לשפלות וזה התקנה לחטא העגל.

לפי דברנו מובן מדוע נאמרה פרשה זו פאן בינות לפרשיות העוסקות במתאוננים, במרגלים

ועדת קרח, כי כל הטענות שיש לאדם זה מחמת שהוא חשב שהכל מגיע לו. אולם אדם שהוא שפל, מעריך כל חסד וטוב שה' נתן לו ואינו מתרעם וכן אינו רב עם האנשים שבסביבתו.

שלמה חקמנו אומר בקהלת: "ברב חקמה רב כעס" - אדם שמרגיש משלם והוא עשה הכי טוב וכלם צריכים לעשות כמוהו - הוא מלא בכעסים על כל מי שנוהג אחרת ממנו. ולפיכך סבב הבורא שכל אחד מקוץ באנשים רבים בסביבתו בכדי שיראה שנוהגים אחרת ממנו ולא

מצער את הסוכבים אותו או מכביד עליהם; האם הוא משדר שמחה או שהוא ממרמר וקנטרן.

אדם עלול להכביד על בני ביתו ולהשרות אורה של לחץ וקפדה, ומתוך שהוא מרגיש בעל הבית והכל מגיע לו הוא אפילו לא מבחין במעשיו עד כמה הם מצערים את הבריות, ואפילו על עבד צוניה התורה "לא תרדה בו בפרך".

וברב רחמי ה' עלינו הוא שולח לכל אחד את הקב חומטיו, את הקשיים והיסורים, בכדי לשמור עליו שלא תזוח דעתו עליו, היות שכאשר יש לאדם הכל הוא עלול לשכח את הקב"ה, הוא מרגיש 'כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה'. ולכן דוקא כאשר אדם מצליח - יש לו איזה קושי - דוקא כאשר סוגר שדוה, או כשנולד לאדם ילד, או שאדם עושה עסקה טובה - בא לו לפתע קושי מסוים ובעיות למיניהם. וכמאמר חז"ל 'ליכא כתובא דלית בה תגרא'.

זה משתי סבות: האחת - שאדם לא ירגיש שהוא 'כל כול' והוא עשה את ההצלחה שהוא הצליח; והשנית - בכדי לבחון את האדם אם הוא מתרעם על הקשיים או שהוא מתבונן במתנה הגדולה ובטוב המרבה שהוא קבל, וממילא הקשיים מתגמדים.

זה לא דוקא קשיים ויסורים של העולם הזה, זה גם ובעיקר ברוחניות: פעמים רבות יש לאדם קושי לשמור עינים, קשה לאדם להתמיד בלמודו, או שאדם מרגיש שהראש שלו אטום והוא לא מצליח להבין את הלמוד, או שהוא לא מצליח להתחבר ולהדבק בה' בעת התפלה - כל התפלה הוא חושב על דברים אחרים שלא קשורים כלל לתפלה... - והאדם שואל את עצמו: 'למה זה קורה לי? הרי אני רוצה להתעלות ברוחניות?'.

אולם עלינו לדעת, שה' שולח לנו קשיים בכדי שנהיה בהכנעה. שנבקש את קרבת ה' ונתעלה ברוחניות מתוך עמל והרגשה של תלות בבורא. הקב"ה רוצה שנלמד תורה מתוך הכנעה, שנתפלה מתוך הכנעה. וזה חביב מאד לפני ה', כי דוקא הקשיים והנסיונות של האדם - הם עקר עבודתו בעולם הזה. וכמאמר חז"ל 'מצוה לכף את יצרו' - אם יש לך שתי מצוות, ומצוה אחת היא לעזר לשווא שלך ולשבר את המדה הרעה של השנאה והמחלוקת, זה עדיף על המצוה השנייה שאין בה קושי.

המורם מכל האמור: כאשר אדם בעונה והכנעה הוא לא מקפיד על שום אדם, ותמיד הוא שמח וטוב לבב. וכן הוא נמצא בחברה טובה ומקבל דעת נבונה מתלמידיו חכמים וצדיקים.

ועלינו לעצור ממרוצת החיים, לשבת עם עצמנו ולהתבונן במה להשתפר ולראות את כל הטוב שיש לנו, כי כאשר אדם רואה את הטוב שבו וחי בהרגשה טובה, הוא רואה גם את הטוב שאצל הסוכבים אותו. אדם שיש לו שנאה וקנאה על אחרים, זה מראה שהוא ממרמר ולא טוב לו עם עצמו. מאידך, כאשר אדם שמח ומאשר בחלקו הטוב, הוא אוהב גם אחרים.

במקום להבליט את הקשיים והחסרונות שאצל השני - לראות עם עין טובה את הטוב שבהם ולהשתלם על ידם - לדגמא, אדם שמקפיד מאד על הזמן, אף פעם הוא לא מאחר ולא קם מאחר, תמיד הוא בא בזמן והכל אצלו מדיק, זהוהי מעלה גדולה מאד - אולם עליו להזהר שלא יהיה קפדן - גם אם מישוהו לא בא בדיוק בזמן, זה לא אומר שצריך לכעס עליו, כי דוקא מי שלא כל כף מקפיד על הזמן, הוא יותר רגוע, והם צריכים להשתלם אחד מהשני. הקפדן מקבל מהרגוע שלו ורגע לא להקפיד על כל דבר, והרגוע מקבל מהקפדן יותר שמירה בזמן.

ולפיכך היו שנים עשר שבטים וכל שבט הביא את המטה שלו, היות שבכדי לזכות לשלמות צריך לקבל מכלם, ועל ידי עונה אפשר לקבל זה מזה. ולפיכך דוקא אהרן שאמר "ונחנו מה" - שלא הרגיש עצמו כלום - מטהו צמח, כי אדם שלא מחפש להיות המצליח, דוקא הוא מצליח הכי הרבה.

אדם שמקפיד מאד על הזמן צריך להזהר שלא יהיה קפדן

זה ענין ארבעת היסודות שיש באדם, יש אנשים שטבעם נוטה יותר לטבע האש, שיש להם מלא רצונות בנפש והם פועלים בזריות כדגמת האש, זה מדה טובה מאד אולם עליהם לקבל מאנשים שיש להם יותר את טבע העפר - שלוה ורגע שלא לכעס - וכן לא להיות פזיז ולהחליט בדברים שצריך לחשב בהם בשקול דעת.

זה גם יסוד לחיים בכלל, לכל אחד יש קשיים ודברים שחסרים לו או קשיים מאנשים שסבביבתו, ועלינו לדעת שגם אם באמת אדם צודק אבל עדיף להיות חכם ולא להפסיד חברות טובה בשביל דברים קטנים ובפרט בתוך הבית פנימה, האם אדם מעדיף להיות חלילה בודד? או לחיות בבית עם משפחה וכל טוב? ואם כן, למה לעשות עסק מזוטות בבית בשעה שבעצם אנו מקבלים מליאדים מבני ביתנו.

זה שנאמר שבבית המקדש היו מברכים את ה' "מן העולם ועד העולם", בית המקדש היה מקום שבו היו מקבלים דעת של עולם הבא מהכהנים הצדיקים, דעת של הסתכלות נכונה על החיים. העולם הזה מטעה מאד ואדם מצטמצם על דברים זוטרים, וכאשר היה אדם מקבל בבית המקדש דעת של עולם הבא - להסתכל על החיים בראיה נכונה וגדולה - הוא היה מברך את ה' מהעולם ועד העולם, בעולם הזה ובעולם הבא; כמה טוב ה' נתן לנו על ידי בני ביתנו, ועל ידי הילדים, טוב נצחי לדורי דורות; וכשמסתכלים בראיה כזו הקשיים והטענות מתגמדות להם.

ה'חובות הלבבות' אומר (בשער הבטחון) שהיו חסידים שהיו פורשים מבתיהם והולכים למקום מיוחד לעבוד בו את ה', וכימינו אנו, ראוי לכל אחד ואחד שיקח פסק זמן שבו הוא נכנס לחדר, או שילך למקום שיש לו בו ישוב הדעת, ושם - כשהוא מנתק מכל הבלי העולם הזה שמטעים את האדם לחשב שתכלית האדם היא בעולם הזה - יתבונן על דרכיו, האם הוא מברך את ה' מהעולם ועד העולם על ידי שהוא מסתכל בראיה ארוכת טווח על החיים ועל כל הטוב שהוא מקבל מהקב"ה ומשלוחיו הרבים, או שעל כל דבר קטן הוא

פנינים מתוקים

מתוך: יסורים. ולפיכך אמרו חז"ל (שבת פח.) ששמעמד הר סיני כפה ה' על כלל ישראל ואלו את הר סיני כגיגית, ואמר להם: 'אם אתם מקבלים את התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתם', 'כאן לא נאמה אלא שם'

היות שפאשר אדם לא מקשר את התורה שהוא לומד למעשים ולמעבדים שעובדים עליו בחיי היום יום - אזי 'שם הקבורה שלו' - בדורנו אנו, בשנת תשפ"ג, כי כל קושי גורם לו למרמור, במקום לקנות עוד אמונה בבורא ותבונה הטוב ומטיב.

יסוד זה הנו גם בדברים הטובים שיש לנו, שאנו צריכים לקשר כל דבר לקב"ה, כגון שאדם משתעשע עם בנו, עליו לומר: "טוב ה' לכל" - כמה ה' טוב שנתן לי כזה ילד...

לילה מולכין אותו" אפלו שאדם נסה ולא הצליח בודאי ש'ה' לא ישיב את פניו ויקם ויתן לו את מבקשו ולפעמים זה אחרי שנים רבות.

דוד מלכנו עבר זמנים רבים של קשיים אבל תמיד הוא צפה ויחל לה' הוא צעק מתוך הקשי "צמאה נפשי לאלוקים" "כמה לה בשירי", וה' ראה את גדל תשוקתו וצפיתו אליו ותברך וזכה אותו להיות משיח ה' ומלך ישראל לעולם ועד וזה מלמד אתנו כמה עלינו לצפות לקב"ה ולבקש ממנו על כל צרכנו.

...

התורה הקדושה מעדינת אותנו; התורה נותנת לנו כח וכלים כיצד להתמודד עם הקשיים, היא לקנות קרבת ה' דוקא

רואים בחוש שפאשר אדם מדבר עם חברו הקשר שביניהם מתהדק וכאשר אדם לא משוחח זמן רב עם השני הקשר נחלש וזה יסוד התפלה, ה' מצפה שנהיה עמו בקשר ה' רוצה שנתנתק קצת מהעולם הגשמי ונדבוק בו.

וכבר אמרו חז"ל "העושה תפלתו קבע אינו תפלתו תחנונים", שאדם צריך לחדש בתפלתו, כשם שאדם אוהב לגון במאכל ובמעשים, כך אדם צריך להתבונן כל פעם לפני התפלה על חסד אחר ש'ה' עשה עמו ומתוך כך להודות לו באהבה להרגיש את קרבת ה' עליו ואחר כך לבקש שיזכה לעוד טוב.

...

חז"ל מלמדים אתנו בדברך שאדם רוצה

פנינים מצויידיים

יום הגשמים כיום שנתנה בו תורה. לפי דברנו אפשר לבאר שבמי מריבה רצון ה' היה שידברו לסלע, ועל ידי כן כלל ישראל ישכילו שהמים לא באים באופן טבעי כלל אלא בנס ועלינו להודות לשמו ותבונה, ובזה משה היה עושה ברכה ראשונה וכלל ישראל ברכה אחרונה על המים, ברם כלל ישראל לא השכילו בכך ולא הודו דיו על המים.

וכן מספר על האדמו"ר מקלויזנבורג זיע"א שבעת שהותו במחנה ההשמדה זרם מעין מים חיים מעבר הגדר ומרב צמאנו אמר שלכשישתחרר יברך על המים ברכה שתשמע מתחילת העולם ועד סופו, והמשיך ואמר שאמנם בתחלה כך היה, ברם במשך הזמן השכיח ממנו היצר במדת מה לפי דרגתו הגדולה את עצם חסדי ה' שנותן לו מים לשותות.

ספור מפעים זה הנו למוד בשבילנו, שכשאדם חי במרוצת החיים הוא לא מבחין ברב חסדי ה' שעמו תמיד, ועל כן צריך לעשות התבוננות לפני כל דבר טוב שהוא מקבל ולהודות עליו בפירטי פרטים, כמו שהוא מקבל את החסד הזה לראשונה.

"אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה"

צריך באור מפני מפני מה נעשה הנס רק באופן שהתקרבו ההרים זה לזה ועם ישראל לא הבחינו בכך וכי חסר למקום דרכים להרג את האמורים באופן שכלל ישראל יבחינו בכך?

ונראה לבאר בסיעתא דשמאי שזה למוד עצום בשבילנו, שכשאדם מקבל חסד תמידי קשה לו להרגיש את החסד, ודוקא כשאדם נצל מסכנה כל שהיא אזי הוא מודה לקב"ה מתוך הרגשה של הכרת הטוב, וזה היה חסרון מסים כמה שלא שמו לב ולא הודו על עצם המים ש'ה' יתברך משפיע לנו תדיר לכן במידה כנגד מידה ה' הצילם אך בעיניהם לא ראו ללמדם שאינם

מבחינים בניסים הנעשים עמם, וכן אנו מוצאים בשאר השירות שנאמרו אחרי נקמה ולא על הנסים התמידים שביום יום וזה חסרון במדת מה.

עוד אפשר לבאר מדוע נעקרו ההרים ועל ידי כן מתו האמורים, מכיון שזה בא ללמדנו שהשירה על המים זה פעין מתן תורה שגם שם נעקרו ההרים וכמו שאמרו חז"ל (תענית ז.) שגדול

שה' מטיב עמי ואפלו לא חשבתי כמה אני מקוץ בחסד, אחר כך בקשתי מעמק הלב על משאלות שונות שהיו בלבי.

התפללתי גם על שכני שהיו שבמצב לא פשוט, עם ילד חולה ששוקה בבית חולים ועוד ילדים בבית שדורשים גם את שלהם ועם הורים שנוקרים בין הבית והילדים לילד שבבית החולים, התפללתי לה' שיפא את בנם בקרוב ושתהיה להם פרנסה ברוח וירו רב נחת מפל יוצ"ח היה לי רצון גדול לעזר להם ואמרתי לה' רבונו של עולם, אני רוצה לעשות אתך הסכם שבמקום שאצטרך להשקיע בתקוני הרכב, שהכסף ילך לצדקה – שאקנה להם את כל צרכי השבת ברוח.

סימתי את תפילתי ויצאתי חזרה לכביש, עמדתי ליד הרכב והושטתי את ידי בתקנה שאולי מישוהו יסכים לעצור לי לפתע עצר לדי יהודי יקר מאד מהשכונה שלי. שמחתי מאד ואמרתי לו שהרכב שלי נתקע כאן ואני צריך להגיע לעיה. הוא אמר לי שגם הוא נוסע פעת לערך קניות, התפעלנו מגדל ההשגחה פשהגענו לסופר לקחתי שתי עגלות אחת לי ואחת לשכני, מלאתי להם מפל טוב בסכום של כאלף שקלים, העמסתי את כל הקניות על הרכב של היהודי היקר שהסיע אותי וחוורתי הביתה שמח וטוב לב.

הנחתי את כל השקיות שקניתי לשכני מחויץ לדלת ביתם, לקחתי דף ועט ורשמתי לכבוד שבת קדש רפואה שלמה והרבה הצלחה, הנחתי את הדף על השקיות ומהרתי לחמק לביתי לפני שמישהו יבחין בי.

היתה לי בלב הרגשה מתוקה מאד, חשבתי בלבי שהיה שוה שיתקלקל הרכב והעקר שאזכה במצוה בפירה זו של מתן בסתה, עברה עלינו שבת מרוממת מאד, ביום ראשון אני מקבל טלפון מבעל המוסד שהרכב כבר מוכן ואני מזמן לבוא לקחת אותו, לא האמנתי למשמע אנוני, שאלתי אותו כמה זה עולה, הוא השיב לי שלש מאות שקלים, שאלתי אותו שוב כמה?! חשבתי שלא שמעתי נכון.

התברר שבסוף הכל מרב ששפכתי הרבה שמו, נכנס שמו למנוע ומנע ממנו לעבד, וכאשר שאבו את השמו, המנוע חזר לפעל.

באותו יום קבלתי שיעור מוחשי בתפלה ובחסד, הרגשתי איה כל תפלה פועלת את פעלתה וגם כמה ה' משלם על כל מעשה של חסד לפעמים רואים את השכר מיה, ולפעמים אחרי זמן אבל מה שברור שהשכר הנו שכר נצחי שעומד לנו לדורי דורות בעולם הזה ובעולם הבא.

ושל כל השבוע הבא אחריו. לפני שבוע וחצי, ביום חמישי פ' שלח, אחרי הפולל יצאתי עם רכבי לכיוון העיה, הרכב שלי לא חדש וזקוק לתקונים לעתים לא רחוקות וכך באמצע הדרך הרגשתי שיש בעיה, חשבתי שזה רק בעיה של חסר בשמו, עצרתי בשולי הכביש הוצאתי את גלון השמן מתא המטען ומלאתי שמו, לא אמרתי את פמות השמן שאני אמור לשפף ושפכתי יותר מדאי, אחרי שסימתי נכנסתי לרכב אבל משום מה לא הצלחתי להגיע, נסיתי כמה פעמים, אך ללא הצלחה.

לפני כחדש היתה לי בעיה עם המנוע והייתי בטוח שפעת הוא סים את תפקידו, לא ידעתי מה לעשות, אם שנה להשקיע בתקוני הרכב ואם בכלל יש לי כסף לכה, לא היתה לי בררה אלא להזמין גרה, בראש ובראשונה התקשרתי לבני ביתי, והודעתי להם שאתעכב ושלא ידאגו לי. אחר כך עדכנתי את חברת הבטוח על התקלה, נתתי להם פרטים מדויקים על מקום הרכב, לקחתי את החפצים היקרים לי ויצאתי מהרכב.

הסתפלתי סביבי וראיתי מכוניות שנוסעות במהירות מצד אחד וחרשה גדולה מצד שני, חשבתי שצריך נס שמישהו יסכים לעצור לי, הרגשתי חסר אונים, להמתין עד שיבוא הגר לא היה בכוחותי וגם הייתי צריך להביא את הקניות הביתה בדחיפות.

באותם רגעים נזפרתי במעשה ששמעתי על יהודי יקר שצפה כמה שנים לזרע של קמא ובצר לו פנה לגאון הרב שמשון פינקוס זצ"ל ותנה בפניו את משאלת לבו להיות אבא, משאלה שהוא מצפה לה זמן רב והיא בוששת מלבוא. הגר"ש פינקוס זצ"ל, חזק אותו ואמר לו לבוא אליו בשעה שתים עשרה בלילה.

כשאותו אברך הגיע, אמר לו הרב עלה עמי לרכב וכה הם נסעו עד שהגיעו לזרע שומם, הגר"ש פינקוס אמר לו: דע לה שלקב"ה יש הפל לתת לה הוא מצפה שתבקש ממנו, כל מה שלא היה לה ילדים עד עכשו פי ה' רוצה שתהיה עמו בקשה, תודה לה' על כל הטוב שיש לה ואתה יהודי ואתה בריא וזכית להתחתן ותבקש שה' יתן לה ילדים על מנת שתכניס בהם דעת ה', אל תחסוך בתפלות, תבקש מה' מפל הלב ותראה נסים. אותו אברך התפלל מפל לבו, וה' הושיע אותו מעל לדרך הטבע.

חשבתי לעצמי, למה שגם אני לא אתפלל לקב"ה מפל לבי, נכנסתי לחרשה הגדולה ופתחתי בקווד לבורא יתברך שהפח נשבר ואני ומשפחתי בריאים ושלמים, פרטתי טובות רבות

